

CONSIDERATIONS REGARDING SOME APPROACHES TO TERRORISM IN THE EUROPEAN AREA

Adrian BUTNARIU
Masterand,
Universitatea de Vest din Timișoara

ABSTRACT

THE ARTICLE ADDRESSES THE TERRORIST PHENOMENON AT THE EUROPEAN LEVEL, HIGHLIGHTING THE DANGER OF ITS MANIFESTATION IN A GEOGRAPHICAL AREA WITH PARTICULAR SPECIFICITIES REGARDING THE SOURCES, ONE ENDOGENOUS TO THE GEOGRAPHICAL SPACE IN QUESTION (TAKING ACCOUNT OF THE TERRORIST ORGANIZATIONS THAT EMERGED AND ACTIVATED/ACTIVATE ON THE TERRITORY OF THE CONTINENT), AND THE OTHER EXOGENOUS ONE, WHICH IS CURRENTLY ONE OF THE MAIN THREATS TO THE SECURITY OF THE CITIZENS OF THE EUROPEAN STATES.

STARTING FROM THE NEED TO CONCEPTUALIZE THE TERM TERRORISM, THE AUTHOR PRESENTS THE STEPS TAKEN AT EUROPEAN LEVEL, INDEPENDENTLY BUT COMPLEMENTARILY, BY THE ACADEMIC COMMUNITY - WITHIN THE DEBATES IN THE MOST PRESTIGIOUS RESEARCH FORUMS AND BY THE DECISION-MAKERS REPRESENTING THE EUROPEAN STATES AND BY REPRESENTATIVES OF SECURITY, DEFENCE AND JUDICIAL INSTITUTIONS NATIONAL OR INTERNATIONAL FROM THIS AREA, FOR THE PURPOSE OF DEFINING AND LEGALLY CLASSIFYING THE CRIMINAL OFFENSES ASSOCIATED WITH THE TERRORIST PHENOMENON.

THE ACADEMIC AND INSTITUTIONAL APPROACH AIMS FOR A CONSENSUS IF POSSIBLE, ON THE ISSUES IN QUESTION, IN ORDER TO FACILITATE CONVERGENT ACTIONS OF THE EUROPEAN COMMUNITY TO PREVENT AND COUNTER TERRORIST ACTS AND, WHY NOT, TO SANCTION THEM.

KEY WORDS: TERRORISM, GLOBALIZATION, CRIME, MIGRATION, REFUGEE, THREAT, SECURITY.

1. Argument.

Deși nu a reprezentat un fenomen cu caracter de noutate în ecuația securitară a continentului european, terorismul a căpătat noi valențe odată cu dezvoltarea exponențială a mijloacelor de comunicare, caracteristică intrinsecă a globalismului, fenomen cu care societatea internațională se confruntă în ultimele decenii.¹ Terorismul reprezintă un concept complex care nu poate fi analizat dintr-o perspectivă unilaterală. Singura modalitate de a-l înțelege și a oferi posibile soluții pentru reducerea amenințării acestuia la adresa securității globale, având în vedere faptul că afectează toate statele indiferent de nivelul de civilizație și dezvoltare, constă într-o analiză pluridisciplinară, din perspectivă istorică, juridică, sociologică, psihologică, politică și militară².

---

¹Cristian Troncotă, *Studii de securitate*, Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu, 2008, pp. 73-78.

²Aici putem include și specialiștii din serviciile de securitate și intelligence.

Dacă, inițial, teroarea a fost un instrument utilizat, în principal, în domeniul militar, în cadrul unor campanii de cucerire, fiind folosită pentru supunerea armatelor inamice sau a populației necombatante, aceasta a devenit ulterior apanajul statului, care a folosit-o ca instrument de control asupra propriilor cetățeni, pentru ca mai apoi să reprezinte un instrument al diferitelor grupuri radicale pentru satisfacerea propriilor revendicări, violența fiind centrul credinței lor¹. Acest mod de impunere a voinței și controlului s-a manifestat în toate epocile², de la începutul umanității, și nu există indicii rezonabile care să ne conducă la ideea că se va sfârși curând.

Societatea, relațiile internaționale dintre diverși actori statali și non statali, motivațiile și interesele geopolitice și geostrategice se află în interdependență și deseori în stare de contradictorialitate. Cu toate încercările organismelor internaționale, de a le încadra într-un sistem care să aibă un anumit grad de predictibilitate, este inevitabilă apariția unor fenomene sociale antagonice și chiar violente, care să nu poată fi ținute sub control³. Este și cazul amenințării fenomenului terorist, indiferent de forma în care se manifestă sau motivația care stă la baza acestuia.

Revenind la globalism, reprezintă acesta un element care stă la baza apariției și manifestării fenomenului terorist? Cu siguranță nu, dar a influențat și continuă să influențeze fenomenul, evoluția evenimentelor de pe scena internațională nefiind favorabilă scăderii amplitudinii manifestării într-un viitor previzibil a acestuia, în contextul crizei de autoritate, hegemonie și legitimitate care se manifestă tot mai pregnant în societatea actuală⁴.

Spațiul european⁵ are o caracteristică aparte în ceea ce privește proveniența și manifestarea acțiunilor teroriste, fenomenul având două surse de proveniență, una endogenă spațiului geografic al continentului european - dacă avem în vedere organizațiile teroriste ce au luat ființă și au activat sau activează pe teritoriul continentului european, și cealaltă exogenă, externă acestui teritoriu, care reprezintă la ora actuală una din cele mai mari amenințări la adresa securității cetățenilor statelor europene.

De menționat este faptul că, în cadrul Uniunii Europene, politicile de prevenire și combatere a terorismului au caracter relativ coerent și omogen, existând însă carențe în materia implementării acestora, mai ales în contextul în care unele state s-au confruntat cu atacuri teroriste orchestrate de organizații teroriste europene sau din spațiul islamic, în timp ce în cazul statelor care nu fac parte din această entitate politico-economică situația este diferă, existând lacune majore în ceea ce privește acest demers.

În analiza evoluției fenomenului terorist în Europa trebuie ținut cont de întreg teritoriul geografic al continentului. A pleca de la ipoteza că radiografierea fenomenului exclusiv în cadrul granițelor Uniunii Europene va asigura o imagine de ansamblu a problemei, nu poate conduce la relevarea acestuia în toată plenitudinea sa. De asemenea, răspunsul pe care un număr limitat de state îl oferă cerințelor radicale ale terorismului, fără o cooperare optimă între toți actorii statali europeni, este inefficient, iar menținerea sub control a activității diferitelor structuri teroriste riscă să devină o formă fără fond.

---

¹Martha Crenshaw, *Explaining Terrorism. Causes, processes and consequences*, Oxford: Routledge, 2011, pg. 55.

²Flavius Cristian Mărcău, Mihaela Andreea Ciorei, „*The role of intelligence in the fight against terror*”, *European Scientific Journal*, January 2013 edition, vol. 9, No. 2, pp. 2-5

³Revoluții, fenomenul terorist, manifestări și mișcări secesioniste, de protecție a mediului etc.

⁴Eric, Hobsbawm, *Globalizare, Democrație și Terorism*, Editura Cartier, București, 2016, p.117.

⁵Când vorbim de spațiul european ne referim la integralitatea acestuia, nu doar la spațiul Uniunii Europene, teritoriul acestei entități politico-economice neacoperind întreaga suprafață a continentului.

Terorismul se află în strânsă conexiune cu fenomenul migrației spre statele europene a unui număr foarte mare de refugiați din Siria și din alte regiuni ale Orientului Mijlociu care a influențat în mod substanțial parametrii ecuației securitare a teritoriului european¹, atât în ceea ce privește statele de tranzit cât și cele de destinație din vestul Europei. A fost Europa pregătită pentru acest val de migrație? Cu siguranță nu, aceste evenimente scoțând la lumină breșele de securitate și cele ale funcționării sistemului instituțiilor europene, factorii de decizie chiar de la nivelul Uniunii Europene sau a unor state membre, acționând neunitar în privința implementării unui set de soluții care să reglementeze problematica în discuție. Situația securitară din Europa de Est este grav afectată de problematica migrației, dacă ne gândim doar la Turcia și țările din proximitate.²

Teritoriul european cuprinde și zona Balcanilor de Vest, un punct nevralgic al continentului, o zonă în care conflictele de natură etnică și religioasă sunt înrădăcinate în istoria acestor teritorii ori națiunilor ce le populează, fiind încă în stare latentă și departe de a se fi soluționate.³ Orice factor perturbator poate modifica starea de securitate din regiune, mai ales în contextul sporirii incidenței infracțiunilor care stau la baza susținerii logistice și operaționale a rețelelor teroriste și a carențelor politicilor penale menite să stopeze sau să contracareze aceste infracțiuni.

Spania și Irlanda sunt alte două exemple de state care s-au confruntat cu organizații teroriste autohtone cu caracter politic⁴. Cu toate că activitatea acestora s-a diminuat în ultimul deceniu, odată cu retragerea Marii Britanii și a Irlandei de Nord din Uniunea Europeană, posibilitatea ca organizațiile teroriste din Irlanda să se reactiveze este destul de ridicată. În ceea ce privește Spania, aceasta se confruntă cu mișcarea secesionistă bască, a cărei activitate a fost și este la rândul ei susținută de organizație teroristă autohtonă și o mișcare secesionistă catalană care a creat probleme serioase privind integritatea teritorială a Regatului Spaniei⁵. Aceste mișcări pot reprezenta oricând o amenințare de securitate la adresa țărilor europene și a continentului în ansamblul său, dacă ne referim la formele de cooperare dintre state, mai ales în situația în care activitățile celulelor teroriste sau a organizațiilor criminale care le susțin sunt catalizate prin acțiuni și intervenții externe.

Concluzând, putem spune că terorismul, indiferent de formele lui de manifestare, reprezintă în primul rând un instrument care a fost utilizat în decursul istoriei în diferite scopuri și de către diferite grupuri influențate de ideologii, principii sau stări de fapt.

2. Considerații privind conceptului de terorism în spațiul european

Complexitatea conceptului de terorism, dincolo de ideologiile care-l potențază, de implicațiile de natură socială sau cele de natură penală, este evidențiată cel mai fidel prin faptul că la nivelul specialiștilor, fie ei membri ai mediului academic, ai structurilor de securitate și intelligence sau a altor organizații internaționale ce au ca obiect de activitate combaterea fenomenului terorist, nu există o definiție unitară asupra conceptului⁶ ci, mai

---

¹Flavius Cristian Marcau, Mihaela Andreea Ciorei, “The vision about international security at the beginning of the XXI century”, in *European Scientific Journal*, april 2013 edition vol.9, no.11, 301-311

²Cătălin, Peptan, *Considerations regarding the security equation determined by the problematics of refugees in the middle east*, *Research and Science Today*, Nr 1(19)/2020, pg. 9-18.

³Samuel, Huntington, *Ciocnirea civilizațiilor și refacerea ordinii mondiale*, Editura Litera, București, 2019, pp. 488-492.

⁴Law, Randall D., *Istoria terorismului. De la asirieni la jihadiști*, Corint Books, București, 2017, pp. 399-402, 383-389.

⁵<https://www.bbc.com/news/world-europe-29478415>/accesat 08.04.2020/Catalonia's bid for independence from Spain explained

⁶Cristian Troncotă, *Op. Cit.* p. 74.

degrabă, o descriere a caracteristicilor sale sau a infracțiunilor ce intră în sfera terorismului, evidențiind în mod expres natura emoțională și conotația negativă a acestuia.¹

Implicațiile absenței unei definiții conceptuale universale acceptate a terorismului, care să pună în evidență sensurile generale și particulare ale acestuia, necesare pentru dezvoltarea cadrului legal adecvat, respectiv a unei legislații penale internaționale, sunt numeroase și uneori grave. În acest context se poate denatura semnificația termenului și se creează contextul permisiv ca anumite decidenți guvernamentali să adopte măsuri coercitive pentru a stopa activitățile non-teroriste în numele luptei împotriva terorismului, așa cum sunt, de exemplu, manifestații cu caracter violent împotriva măsurilor nepopulare adoptate de un guvern sau de o organizație internațională la un moment dat. Pe de altă parte, în cazul în care legislația subsecventă infracțiunilor asociate terorismului este ambiguă, în ceea ce privește întinderea și semnificația conceptelor definite, activitățile incriminate și implicațiile acestora, se pot încălca principiile de drept². Fără o definiție unitară, măsurile necesare a fi întreprinse pentru contracararea fenomenului terorist sunt, de cele mai multe ori, numai de natură militară, iar cei care se fac vinovați de săvârșirea actelor de terorism rareori ajungând în fața unei instanțe de drept penal internațional.

Având în vedere că în cele mai multe situații autorii atentatelor teroriste fac parte adeseori din grupări cu caracter transnațional, combaterea eficientă a fenomenului terorist incumbă o acțiune concertată a organizațiilor internaționale³. Pe cale de consecință, definirea și incriminarea terorismului trebuie să aibă ca efect oferirea posibilității acestor organizații să poată deferii instanțelor penale internaționale competente membrii rețelelor teroriste sau ai organizațiilor de criminalitate organizată care sprijină fenomenul terorist.

Conceptul de terorism este abordat la nivel internațional, și în particular la nivel european, în mod independent dar complementar, de comunitatea academică – în cadrul dezbaterilor în cele mai prestigioase forumuri de cercetare, de factorii de decizie la nivel statal și de instituțiile de securitate și de apărare naționale ori internaționale – generând definirea și încadrarea juridică a infracțiunilor asociate fenomenului terorist, și nu în ultimul rând de mass-media și opinia publică – acestea relevând cu emoție impactul actelor teroriste asupra societății și necesitatea acțiunilor convergente ale autorităților pentru prevenirea și combaterea lor.⁴

Evoluția fenomenului terorist recent, la nivel internațional, a condus la schimbări de paradigmă în abordarea definirii fenomenului terorist, în contextul manifestării diferențierilor și nearmonizării între legislația entităților naționale, a instituțiilor regionale și standardele normative ale O.N.U. privind combaterea terorismului. Pe cale de consecință, factorii de decizie la nivel statal și instituțiile de securitate și de apărare naționale ori internaționale au purces la o **abordare instituțională** a conceptului de terorism și a fenomenului terorist în ansamblul său.

În urma atacurilor teroriste din 11 septembrie 2001 din S.U.A., Consiliul de Securitate al O.N.U. a adoptat Rezoluția nr. 1373 din anul 2001, care a impus **la nivel global** întreprindere de acțiuni legislative naționale efective, ca parte a eforturilor de combatere mai

---

¹Gheorghe Arădăvoaice, Dumitru Iliescu, Dan Niță, *Terorism, antiterorism, contraterorism*, Editura Antet, Oradea, 2002, p. 7.

²Ex. Principiul legalității, *nullum crimen sine lege* respectiv *nulla poena sine lege*. Potrivit acestor principii nicio persoană nu poate fi sancționată penal pentru o faptă care nu era prevăzută de legea penală la data când fapta a fost săvârșită respectiv nimăniu i se poate aplica o pedeapsa fără o prevedere legală în acest sens.

³Instituții de securitate și intelligence, instituții cu caracter militar, instituții de drept penal internațional.

⁴Olga Danilă, Visarion Neagoe, *Terorismul, o abordare psihosociologică*, Editura Militară, București, 2011, pg. 20.

eficiență a fenomenului terorist. Impunerea acestor acțiuni legislative nu a avut însă efectul scontat, în absența unei definiții universale acceptate a terorismului, rezultatul a fost un răspuns legislativ mixt și o abordare diferită de către entitățile statale, uneori cu rezultate ce au împiedicat mai degrabă decât au facilitat cooperarea la nivel internațional. În acest context, în cadrul sistemului Națiunilor Unite, s-a dezvoltat o vastă terminologie care descrie conceptul de terorism, regăsită în documente elaborate a căror rol este de a se constitui ca repere orientative pentru a asista entitățile statale în elaborarea unor cadre legislative adecvate care să atragă măsuri eficiente de combatere a terorismului. În Anexa 1 se prezintă definirea conceptului de terorism în trei documente fundamentale elaborate de O.N.U., respectiv Rezoluția 49/60 a Adunării Generale, Rezoluția nr. 1566 din anul 2004, care a avut ca scop asistarea statelor în îndeplinirea obligațiilor care le revin în baza Rezoluției 1373 (2001) a Consiliului de Securitate pentru adoptarea unor măsuri legislative interne, respectiv articolul 2 din Convenția internațională pentru reprimarea finanțării terorismului din 1999¹.

Reține atenția elaborarea unei definiții a terorismului de către Organizația Cooperării Islamice cunoscută și sub numele Organizației Conferinței Islamice², pentru a avea și o perspectivă asupra problematicii din partea lumii islamice.

Anexa 1. Definiții elaborate la nivelul instituțiilor internaționale.

Conform Rezoluției nr. 49/60 a Adunării Generale a ONU³, reprezintă acte de terorism: *„actele menite pentru a provoca o stare de teroare în cadrul publicului larg, un grup de persoane sau persoane specifice, în scopuri politice sunt în orice circumstanță nejustificabile, indiferent de considerentele politice, filosofice, ideologice, rasiale, etnice, religioase sau orice altă natură care poate fi invocată pentru a le justifica.”*

Conform Rezoluției nr. 1566 din anul 2004⁴ reprezintă acte de terorism: *„ actele criminale, inclusiv cele îndreptate asupra civililor, comise cu intenția de a ucide sau răni grav, luarea de ostateci, pentru a induce o stare de teroare în rândul populației, unui grup de persoane ori unor persoane individuale, cu scopul de a intimida o populație sau a obliga un guvern ori o organizație internațională să facă sau să nu facă orice fel de act, acte care constituie delikte aflate sub incidența și conform definiției convențiilor internaționale și protocoalelor referitoare la terorism, nu sunt justificabile în nicio circumstanță prin considerații de natură politică, filozofică, ideologică, rasială, etnică, religioasă ori altele similare și cere tuturor statelor să împiedice asemenea acte și, dacă nu sunt împiedicate, să se asigure că sunt pedepsite conform gravității lor.”*

Conform prevederilor articolului 2 din Convenția Internațională pentru Reprimarea Finanțării Terorismului din anul 1991: *„ Orice persoană săvârșește o infracțiune în sensul prezentei convenții, dacă acea persoană, prin orice mijloace, direct sau indirect, ilegal și voit, furnizează sau colectează fonduri cu intenția ca acestea să fie utilizate sau are cunoștința că acestea vor utilizate , integral sau parțial, pentru a efectua: o faptă care*

---

¹O.N.U. - Doha Declaration, Module 4: Criminal Justice Responses to Terrorism-Key Issues Defining Terrorism. Sursa: www.unodc.org/e4j/en/terrorism/module-4/key-issues/defining-terrorism.html/accesat 06.04.2020.

²Organizația Cooperării Islamice cunoscută și sub numele Organizației Conferinței Islamice din anul 2007, este o organizație internațională formată din 57 de state membre răspândite pe 4 continente, ceea ce o face a doua organizație internațională ca mărime după Organizația Națiunilor Unite. – Sursa: Organization of Islamic Cooperation, www.oic-oci.org.

³Sursa: United Nations - <https://undocs.org/en/A/RES/49/60>, accesat 02.04.2020.

⁴Sursa: Security Council resolution 1566 (2004) on *Threats to international peace and security caused by terrorist acts* - www.un.org/accesat 28.03.2020.

constituie o infracțiune în sfera de aplicare a acesteia și definită în unul dintre tratatele enumerate în anexă sau orice alt act destinat să provoace decesul sau vătămarea corporală gravă unui civil sau oricărei alte persoane care nu participă activ la ostilitățile aflate într-o situație de conflict armat, atunci când scopul acestui act, prin natura sau contextul său, este de a intimida o populație sau de a obliga un guvern sau o organizație internațională să facă sau să se abțină de la a face vreun act”¹

Convenția privind combaterea terorismului internațional adoptată de Organizația Cooperării Islamice în anul 1999 la art. 1, alin 2. definește terorismul ca „*orice act de violență sau amenințare fără a ține seama de cauza motivelor sau intențiilor sale, comise pentru realizarea unui plan sau acțiuni criminale de către o persoană sau un grup de persoane, cu scopul de a teroriza oamenii sau de a amenința că îi vor face rău sau de primejdie viața, onoarea, libertățile, securitatea sau drepturile, expunerea mediului sau a oricărei facilități sau proprietăți publice sau private la pericole sau ocuparea sau confiscarea acestora, sau punerea în pericol a unei resurse naționale sau a unor facilități internaționale sau amenințarea cu stabilitatea, integritatea teritorială, unitatea politică sau suveranitatea și independența statelor.*”²

În ceea ce privește **spațiul european**, situația este similară cu cea de la nivel internațional, în sensul că instituțiile europene nu au ajuns la elaborarea unei definiții unanim acceptate a terorismului și nici la o abordare uniformă a fenomenului pentru a-l preveni și contracara.

Astfel, Convenția Consiliului Europei privind prevenirea terorismului³ adoptată în 2005, nu oferă o definiție a terorismului, dar incriminează instigarea publică de a comite o infracțiune de terorism, recrutarea și instruirea persoanelor în scopul săvârșirii de acțiuni teroriste. Comitetul a adoptat Protocolul adițional la convenție, în mai 2015, care incriminează recrutarea, pregătirea și instruirea în scop terorist, deplasare într-un alt stat în scopul susținerii sau comiterii faptelor de terorism și furnizarea sau colectarea de fonduri pentru astfel de activități⁴.

Preocuparea Uniunii Europene privind problematica fenomenului terorist este evidențiată de adoptarea a două documente, primul - Poziția comună 2001/931/ PESC a Consiliului Uniunii Europene⁵ privind aplicarea specifică de măsuri a combaterii terorismului, respectiv cel de-al doilea, Decizia-cadru a Consiliului 2002/475/JHA⁶ și decizia de modificare 2008/919/JAI care impun țărilor membre a Uniunii Europene să-și alinieze legislațiile și să introducă sancțiuni minime pentru infracțiunile teroriste.

Deciziile definesc infracțiunile teroriste, și pe cele conexe, și stabilesc normele pentru transpunerea în practică în țările UE. Conform acestora, infracțiunile teroriste sunt considerate fapte comise cu scopul de a „*intimida în mod grav o populație*”, în mod nejustificat, obligarea unui guvern sau a unei organizații internaționale să efectueze sau să se abțină de la îndeplinirea oricărui act sau „*destabilizarea sau distrugerea gravă a structurilor*

---

¹Sursa: Convenție Internațională privind Reprimarea Finanțării Terorismului, publicat în Monitorul Oficial al României nr. 852/26 noi. 2002 - www.cdep.ro/ accesat 05.04.2020.

²Sursa: Organisation of Islamic Cooperation - www.oic-oci.org/ accesat 26.03.2020.

³C.E.T.S. nr. 196.

⁴O.N.U. - Doha Declaration, Module 4: *Criminal Justice Responses to Terrorism-Key Issues Defining Terrorism*. Sursa: www.unodc.org/e4j/en/terrorism/module-4/key-issues/defining-terrorism.html./accesat 26.03.2020.

⁵Sursa: <https://eur-lex.europa.eu/eli/compos/2001/931/oj/ron./> accesat 26.03.2020.

⁶Sursa: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/LSU/?uri=CELEX:32002F0475> accesat 28.03.2020.

*politice fundamentale, constituționale, economice ori sociale ale unei țări sau organizații internaționale”.*¹

Rezoluția Parlamentului European din 11 februarie 2015 (2015/2530(RSP))² prevede adoptarea la nivelul Uniunii Europene de măsuri pentru activități de combatere a terorismului și promovarea unui parteneriat global împotriva terorismului, prin colaborare îndeaproape cu actorii regionali.

Fiecare entitate statală europeană a dezvoltat instrumente pentru combaterea fenomenului terorist, în speță un cadru legislativ care reglementează materia infracțiunilor de terorism, dar și o legislație prin care au fost create instituții specializate cu rol de prevenire și combatere efectivă a acțiunilor de natură terorist. În cele ce urmează se prezintă principalele abordări legislative și instituționale privind fenomenul terorist în spațiul european.

- Italia este țara europeană care s-a confruntat cu o cazuistică diversă a atentatelor teroriste orchestrate de organizații teroriste autohtone³ sau din afara țării⁴. Prevenirea și contracararea unor astfel de acțiuni a impus înființarea Comitetului de Analiză Strategică și Antiterorism, o platformă comună în care forțele de securitate italiene⁵ efectuează schimb de informații despre activitățile grupărilor teroriste cu privire la principalele amenințări la adresa securității statului sau a continentului european. Riscul de radicalizare și de apariție a unor atentate teroriste violente în Italia este în continuă evoluție însă, experiența antiteroristă considerabilă, legislația antiteroristă și rolul important al Comitetului de Analiză Strategică și Antiterorism⁶ au făcut ca pe teritoriul Italiei să nu se înregistreze în ultimii ani atacuri teroriste jihadiste, în ciuda unei prezențe puternice pe teritoriul național a unor elemente care împărtășesc ideologia.

Legiuitorul italian, în art. 270 din Codul Penal Italian⁷ definește infracțiunea de terorism astfel: „*Oricine promovează, asigură, organizează, conduce sau finanțează asociații care propun efectuarea de acte de violență în scopul terorismului sau subminării ordinii democratice*” completează cu prevederile art. 270 alin. 4. „*În afară de cazurile menționate la articolul 270-bis, oricine recrutează una sau mai multe persoane pentru îndeplinirea unor acte de violență sau sabotarea serviciilor publice esențiale, în scopuri teroriste, chiar dacă sunt îndreptate împotriva unui stat străin, instituție sau organism internațional...*”

- În Franța, țară afectată profund de atentate teroriste comise în ultimii ani de reprezentanți ai unor entități jihadiste, principala structură cu autoritate în domeniul combaterii terorismului este Direcția Generală pentru Securitate Internă.⁸ Succesele sale operaționale, obținute de-a lungul mai multor decenii, prin activități specifice de informații și de poliție judiciară, a evidențiat rolul structurilor de intelligence⁹ în prevenirea acțiunilor

---

¹O.N.U. - Doha Declaration, Module 4: Criminal Justice Responses to Terrorism-Key Issues Defining Terrorism. Sursa: www.unodc.org/e4j/en/terrorism/module-4/key-issues/defining-terrorism.html. accesat 20.03.2020.

²Sursa: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2015-0032_RO.html. accesat 20.03.2020.

³Ex. Brigada Roșie, grupări de extremă dreapta, cât și de extremă stânga.

⁴În principal grupuri palestiniene în anii perioada anilor 1970 și 1980.

⁵Poliția, Carabinieri, Garda Financiară, Poliția Penitenciarelor și Serviciile de Informații.

⁶Andrea Beccaro și Stefano Bonino, „*Terrorism: Tackling the Threat to Italy's "Exceptionalism"*”, Istituto per gli Studi di Politica Internazionale. Sursa: www.ispionline.it/it/pubblicazione/terrorism-tackling-threat-italys-exceptionalism. accesat 28.03.2020.

⁷Sursa Codice Penale Italiano – www.procuragenerale.trento.it accesat 12.04.2020.

⁸În anul 2016, președintele francez a desemnat Direcția Generală pentru Securitate Internă principala autoritate de combatere a terorismului în Franța.

⁹Cătălin, Peptan, *Information and intelligence in security equation*, Annals of the „Constantin Brancuși” of Târgu Jiu, Letter and Social Science, Series 2/2019, pg. 39-45.

violente, precum și necesitatea unei bune cooperări între activitatea structurilor de intelligence și sistemul judiciar, în special în ceea ce privește prevenirea actelor teroriste. Într-un context securitar național tensionat, caracterizat prin manifestarea unei virulențe aparte a exponenților rețelelor, dar și a pericolului radicalizării a unor elemente locale, principala misiune a Direcției Generale pentru Securitate Internă este de a asigura: analiza fenomenelor de radicalizare violentă; monitorizarea dezvoltării situației în zonele considerate sensibile¹ din cauza repercusiunilor pe care le poate avea în Franța; evaluarea continuă a riscurilor asociate cu creșterea fundamentalismului islamic; identificarea rețelelor sau a persoanelor active pe teritoriul național și neutralizarea acestora prin utilizarea procedurilor legale².

Cu referire la legislația națională în domeniu, Codul Penal Francez alocă un capitol distinct exclusiv acestei infracțiuni. Astfel, „*Titlul II: Despre terorism*” cuprinde un număr de 16 alineate care fac referire la infracțiunea de terorism. Fără a reproduce aceste prevederi legale, prin simpla observație empirică se poate observa importanța pe care legiuitorul francez a dat-o acestui tip de infracțiune. Codul penal francez definește terorismul ca fiind: *actele care au legătură intenționată cu o companie individuală sau colectivă menite să perturbe grav ordinea publică prin intimidare sau teroare*”³.

• Germania a reprezentat în ultimul deceniu una dintre țările de destinație al valului migraționist determinat de conflictele din Orientul Mijlociu. Riscul la care este expusă în prezent derivă din posibilitatea infiltrării printre imigranți a unor adepți ai ideologiei jihadiste pretabili a se implica în acțiuni teroriste. Atentatorii singuratici sunt vizați de propaganda islamistă pentru a fi radicalizați prin mijloace de comunicare moderne oferite de facilitățile globalizării, fără a mai fi nevoie de contact direct cu liderii grupărilor teroriste.⁴ De altfel, specialiștii în securitate a Serviciului Federal de Informații consideră că globalismul reprezintă principala strategie care stă la baza activității grupărilor teroriste.⁵ Germania s-a aflat în centrul atenției terorismului islamist internațional de mai mulți ani, nivelul amenințărilor la securitatea statului german rămânând ridicat și în prezent.

Germania are o bogată tradiție în ceea ce privește definirea conceptului de terorism, dacă ne referim numai la abordarea Biroului pentru Protejarea Constituției al fostei RFG, din anul 1985, care consideră că terorismul reprezintă *„lupta de uzură pentru obiective politice, care se intenționează a fi îndeplinite prin mijloace de atac îndreptate împotriva vieții sau proprietății altor persoane, în special prin mijloace infracționale grave, crime, omucideri, răpiri pentru extorcarea de bani, incendiere premeditată, explozii provocate sau prin mijloacele altor acte de violență care servesc ca pregătire pentru astfel de acte infracționale*”⁶.

În ceea ce privește o definiție referitoare la infracțiunea de terorism acestea nu se regăsește *expressis verbis* în Codul Penal al Republicii Federale Germania, cu toate acestea din prevederile la art. 129 lit. a, Secțiunea a VII-a cu titlul *„Infracțiuni contra ordinii publice*” regăsim enunțată definirea infracțiunii de constituire de grupări teroriste care la rândul ei cuprinde o serie de fapte de natură penală care pot constitui elementele constitutive

---

¹Țările din arcul de criză arabo-musulmană, din Africa până în Asia.

²Direction générale de la sécurité intérieure. Sursa www.interieur.gouv.fr/Le-ministere/DGSI/Missions/La-lutte-contre-le-terrorisme-et-les-extremismes-violents/ accesat 08.03.2020.

³Sursa www.legislationline.org/ accesat 15.03.2020.

⁴Bundesnachrichtendienst, „Internationaler Terrorismus”. Sursa: www.bnd.bund.de/DE/DieThemen/InternationalerTerrorismus/internationalerterrorismus_node.html/ accesat 15.03.2020.

⁵Bundesnachrichtendienst.

⁶Olga Dănila, Visarion Neagoe, *Op. cit.*, pg. 21-22.

ale infracțiunii de terorism. Astfel este enunțată infracțiunea de constituire de grupări teroriste astfel: „*Persoana care constituie o grupare [...] ale cărei scopuri sau a cărei activitate vizează săvârșirea unor fapte de omor; lovituri cauzatoare de moarte; sau genocid; fapte penale împotriva umanității; infracțiuni de război; fapte penale contra libertății persoanei [...] sau persoana care participă la o astfel de grupare în calitate de membru, dacă una dintre faptele menționate la punctele 1-5 vizează intimidarea populației în mod semnificativ, constrângerea unei autorități publice sau a unei organizații internaționale prin violență sau prin amenințare cu violența ori îndepărtarea sau limitarea considerabilă a structurilor fundamentale politice, constituționale, economice sau sociale ale unui stat sau ale unei organizații internaționale și care, prin modul de săvârșire sau prin efecte, poate dăuna considerabil unui stat sau unei organizații internaționale.*”¹

Un aspect demn de remarcat constituie lipsa unor prevederi legale în conținutul codului penal citat, referitoare la situația în care un individ radicalizat, de pildă în mediul on-line, dar care nu a luat legătura efectiv cu o grupare teroristă acționează individual. Este cunoscut faptul că mai ales pe teritoriul Europei se evidențiază o tendință ce constă în săvârșirea de atentate teroriste organizate de indivizi radicalizați sau extremiști care acționează singuri².

● Regatului Marii Britanii și al Irlandei de Nord s-au confruntat cu problematică teroristă diversă în ultima jumătate de secol, ceea ce a determinat autoritățile statale să acorde o atenție deosebită prevenirii și contracarării actelor teroriste. Întreaga arhitectură a comunității de informații - M.I.5³/„*Security Service*”, „*Secret Intelligence Service*”⁴, *Government Communications Headquarters*⁵ și „*Defence Intelligence Staff*”, sub denumire generică de „*Joint Intelligence Committee*”, este implicată în lupta împotriva terorismului. Cu toate acestea, după cum a menționat Sir Jonathan Evans, „*riscul poate fi gestionat și redus, dar nu poate fi eliminat în mod realist*”, cu atât mai mult cu cât sunt frecvente cazurile de cetățenii britanici care au luptat pentru grupuri teroriste în spațiul islamic care se întorc în Marea Britanie, crescând riscul de atacuri teroriste.

Doctrinar, se poate considera că o legislație completă în materie de terorism ar aparține Marii Britanii. Potrivit legiuitorului britanic, terorismul reprezintă „*orice folosire a forței, a violenței și amenințării, pentru atingerea unor scopuri politice, ideologice sau religioase*” (...) „*perturbarea sau interferența serioasă în funcționarea unui sistem electronic*” (...) „*acțiunile de amenințare cu folosirea armelor de foc ori a explozibililor, care au ca scop influențarea guvernului sau crearea unei stări de teroare*”.⁶

O definiție juridică britanică arată că „*din punct de vedere legal terorismul reprezintă utilizarea violenței în scopuri politice și cuprinde toate tipurile de violență care urmăresc inducerea sentimentului de frică în rândul populației sau a unei părți a populației*”.⁷

● Spania este una dintre țările europene cu o specificitate aparte în ceea ce privește fenomenul terorist, fiind afectată atât de grupările implicate în terorismul separatist

---

¹Codul penal al Republicii Federale Germania. Sursa: <http://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Germania-RO.html>

²Numiți de specialiștii în materia studiului fenomenului terorist drept „*lupi singuratici*” din termenul englezesc „*lone wolf*”.

³Military Intelligence, Section Five.

⁴SIS sau M.I.6.

⁵G.C.H.Q.

⁶Vezi <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2000#1>, accesat 30.11.2019. Legea terorismului din Marea Britanie, 2001.

⁷Alex P. Schmid, Albert J. Jongman, *Political Terrorism*, Amsterdam, North Holland Publishing, 1988, apud Magda Fechedău-Muntean, s. a., *Terorismul*, Editura Omega, București, 2001, pg. 30.

tradițional, cât și de acțiunile din ultimul deceniu orchestrate de grupări teroriste islamice, care au avut ca țintă obiective strategice de pe teritoriul național. În context, Spania a fost preocupată pentru adoptarea unei legislații interne care să definească și să incrimineze terorismul. Codul penal spaniol¹ are prevăzut la articolele 571 - 580 o nouă definiție a infracțiunii de terorism, care constă în săvârșirea oricărei infracțiuni grave împotriva vieții sau a integrității fizice sau morale, libertății, libertății sexuale, patrimoniului, mediului, sănătății publice, riscului catastrofal, incendiului împotriva Coroanei, atac și deținere, trafic și depozit de arme; muniție sau explozibili și confiscarea mijloacelor de transport atunci când scopul acestor acțiuni este de a altera ordinea constituțională sau activitatea instituțiilor politice sau a structurilor economice sau sociale ale statului sau de a forța puterile publice să efectueze sau nu acest lucru; alterează pacea publică; are ca efect destabilizarea gravă a funcționării unei organizații internaționale este efectuată prin săvârșirea de infracțiuni de pătrundere ilegală pe calculator și daune informatice sunt de asemenea avute în vedere ca infracțiuni de terorism, atunci când faptele sunt comise cu oricare dintre scopurile de mai sus provoacă o stare de teroare în populație. Această ultimă condiție este absolut necesară pentru ca elementele constitutive ale infracțiunii de terorism să fie întrunite și este cea care stabilește linia de separare între orice altă infracțiune și infracțiunea de terorism.

• Turcia a cunoscut un avântul democratic excepțional după cel de-al Doilea Război Mondial, care a fost încununat de accesarea în NATO, în anul 1952. Situația securitară internă a fost afectată de loviturile de stat militare din deceniile următoare justificate de derapajele autorităților de la parcursul spre modernizarea societății, și de apariția unor mișcări politice cu valențe teroriste². Poziționarea geografică, la poarta Orientului Mijlociu, face ca Turcia să fie supusă permanent pericolului terorist, context în care autoritățile statului sunt preocupate pentru limitarea pericolului terorist, inclusiv prin „exportarea” acestuia către alte areale geografice.

În prezent, legislația antiteroristă a Turciei este formată din două legi separate: Codul Penal al Turciei și Legea privind combaterea terorismului³. Articolul 1 din Legea privind combaterea terorismului definește terorismul ca fiind: *orice fel de act săvârșit de una sau mai multe persoane aparținând unei organizații cu scopul de a schimba caracteristicile Republicii, așa cum este specificat în Constituție, sistemul său politic, juridic, social, secular și economic, dăunând unității indivizibile a Statului, a teritoriului și națiunii, punând în pericol existența statului și a Republicii turce, slăbirea, distrugere sau acapararea autorității statului, eliminarea drepturilor și libertăților fundamentale sau deteriorarea securității interne și externe a statului, a ordinii publice sau sănătății generale prin presiune, forță și violență, teroare, intimidare, opresiune sau amenințare. O organizație teroristă, în sensul prezentei legi este constituită din două sau mai multe persoane care se reunesc în scop comun. Termenul „organizație” include, de asemenea, formațiuni, asociații, asociații armate, bande sau bande armate, așa cum este descris în Codul Penal Turc și în prevederile legilor speciale.”⁴*

---

¹<https://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Spania-RO.html>/accesat 08.04.2020.

²În anul 1978 a fost fondat Partidul Muncitorilor din Kurdistan (PKK) care a fost implicat în dese conflicte armate și atentate teroriste împotriva autoritățile guvernamentale.

³Legea nr. 3713

⁴Legea privind combaterea terorismului 3713 al Republicii Turcia, Sursa - www.legislationline.org/accesat 6.03.2020.

Concluzii

Fără a avea pretenția de a prezenta întreaga legislație europeană în ceea ce privește terorismul, se poate constata, în abordările instituționale din cele mai importante entități statale europene, care s-au confruntat cu pericolul terorist, existența elementelor de ordin juridic, sociologic, etimologic, militar sau politic, întrucât fenomenul terorist este unul complex care înglobează diverse domenii de specialitate, pe cale de consecință fiind necesară o abordare plurivalentă.¹ Prezența pericolului terorist la nivel global impune, în continuare, măsuri convergente la nivel internațional pentru înțelegerea cauzelor și motivațiilor reale ale potențării cu o virulență aparte a terorismului motivat religios, în special cel din spațiul islamic - acolo unde islamismul este încă fundamentul unei civilizații aflate într-o expansiune continuă pe baza principiilor stabilite de Mohamed - care ține capul de afiș la sfârșitul secolului XX-lea și începutul celui de-al XXI-lea. În acest mod, poate se oferă și un răspuns la întrebarea: de ce „musulmanii sunt implicați în mai multe violențe între grupuri decât cei care aparțin altor civilizații”² ?

Bibliografie

- Arădăvoaice, Gheorghe, Iliescu, Dumitru, Niță, Dan, *Terorism, antiterorism, contraterorism*, Editura Antet, Oradea, 2002.
- Beccaro, Andrea, Bonino, Stefano, „*Terrorism: Tackling the Threat to Italy's "Exceptionalism"*”, Istituto per gli studi di politica internazionale, www.ispionline.it/it/pubblicazione/terrorism-tackling-threat-italys-exceptionalism/ accesat 28.03.2020.
- Crenshaw, Martha, *Explaining Terrorism. Causes, processes and consequences*, Oxford: Routledge, 2011.
- Danilă Olga, Neagoe, Visarion, *Terorismul, o abordare psihosociologică*, Editura Militară, București, 2011.
- Fechedău-Muntean, Magda, s. a., *TeroriTerorismul*, Editura Omega, București, 2001.
- Huntington, Samuel, , *Ciocnirea civilizațiilor și refacerea ordinii mondiale*, Editura Litera, București, 2019.
- Hobsbawm, Eric, *Globalizare, Democrație și Terorism*, Editura Cartier, București, 2016.
- Mărcău, Flavius Cristian, Ciorei, Mihaela Andreea, „*The role of intelligence in the fight against terror*”, European Scientific Journal, January 2013 edition, vol. 9, No. 2, pp. 2-5.
- Mărcău, Flavius Cristian, Ciorei, Mihaela Andreea, „*The vision about international security at the beginning of the XXI century*”, in European Scientific Journal, april 2013 edition vol.9, no.11, 301-311.
- Peptan, Cătălin, *Considerations regarding the security equation determined by the problematics of refugees in the middle east*, Research and Science Today, Nr 1(19)/2020, pg. 9-18.
- Peptan, Cătălin, , *Terrorism-Security threat in the context of globalization*, Annals of the „Constantin Brancusi” of Targu Jiu, Letter and Social Science, Series 1/2019, pg. 126-142.
- Peptan, Cătălin, *Information and intelligence in security equation*, Annals of the „Constantin Brancusi” of Târgu Jiu, Letter and Social Science, Series2/2019, pg. 39-45.
- Troncotă, Cristian, *Studii de securitate*, Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu, 2008.
- Randall, Law, D., *Istoria terorismului. De la asirieni la jihadiști*, Corint Books, București, 2017.
- <https://www.bbc.com/news/world-europe-29478415/Catalonia's-bid-for-independence-from-Spain-explained/> accesat 08.04.2020.
- Schmid, Alex P., Jongman, Albert J. , *Political Terrorism*, Amsterdam, North Holland Publishing, 1988, <https://www.undocs.org/en/A/RES/49/60>, United Nations - accesat 02.04.2020.
- [www.un.org/Security Council resolution 1566 \(2004\) on Threats to international peace and security caused by terrorist acts/](http://www.un.org/Security-Council-resolution-1566-(2004)-on-Threats-to-international-peace-and-security-caused-by-terrorist-acts/) accesat 28.03.2020.
- [https://www.cdep.ro/Convenție Internațională privind Reprimarea Finanțării Terorismului](https://www.cdep.ro/Convenție-Internațională-privind-Reprimarea-Finanțării-Terorismului), publicat în Monitorul Oficial al României nr. 852/26 noi. 2002/accesat 05.04.2020.

---

¹Cătălin, Peptan, *Terrorism-Security threat in the context of globalization*, Annals of the „Constantin Brancusi” of Targu Jiu, Letter and Social Science, Series 1/2019, pg. 126-142.

²Samuel, Huntington, *Op. Cit.*, p. 391

<https://www.oic-oci.org./Organisation of Islamic Cooperation> /accesat 26.03.2020.
<https://www.unodc.org/e4j/en/terrorism/module-4/key-issues/defining-terrorism.html./accesat> 26.03.2020.
<https://www.eur-lex.europa.eu/eli/compos/2001/931/oj/ron./accesat> 26.03.2020.
<https://www.eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/LSU/?uri=CELEX:32002F0475/accesat> 28.03.2020.
<https://www.unodc.org/e4j/en/terrorism/module-4/key-issues/defining-terrorism.html./accesat> 20.03.2020.
https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2015-0032_RO.html./accesat 20.03.2020.
<https://www.procuragenerale.trento.it/Codice Penale Italiano> /accesat 12.04.2020.
<https://www.interieur.gouv.fr/Le-ministere/DGSI/Missions/La-lutte-contre-le-terrorisme-et-les-extremismes-violents./accesat> 08.03.2020.
https://www.bnd.bund.de/DE/DieThemen/InternationalerTerrorismus/internationalerterrorismus_node.html/accesat 15.03.2020.
<http://www.codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Germania-RO.html/accesat> 06.04.2020.
<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2000/1>, Legea terorismului din Marea Britanie, 2001/ accesat 30.11.2019.
<https://www.codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Spania-RO.html/accesat> 08.04.2020.
[https:// www.legislationline.org/Legea privind combaterea terorismului 3713 al Republicii Turcia/accesat](https://www.legislationline.org/Legea_privind_combaterea_terorismului_3713_al_Republicii_Turcia/accesat) 06.03.2020.